

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації

Деркач Лілії Юріївни

**«Формування етичного лідерства як чинник запобігання корупції в
органах публічної влади»**

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

Здобувачка Деркач Лілія Юріївна виконала у повному обсязі індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітню програму в обсязі 60 кредитів ECTS виконала у повному об'ємі. Здобувачка успішно склала іспити з наступних дисциплін: Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування, Публічна політика, Управління суспільним розвитком, Концептуальні засади сучасного наукового пізнання, Етика та світоглядні засади наукової діяльності, Методологічне забезпечення досліджень публічного управління та адміністрування, Методологічне забезпечення освітньої діяльності, Управління проектами, Комунікативні аспекти діяльності дослідника, Основи наукового мовлення, Інформаційні технології у науковій діяльності, Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування, Інформаційно-аналітична складова публічного управління, Глобальне врядування і між рівневі відносини у публічному управлінні, Демократія участі та комунікації в публічному управлінні та пройшов педагогічну практику.

У процесі навчання здобувачка набула усіх компетентностей, теоретичних знань, вмінь і навичок, визначених Тимчасовим стандартом вищої освіти третього науково-освітнього рівня за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

В умовах сучасних демократичних трансформацій, утвердження принципів належного врядування та активної протидії корупції як системного

соціального феномену відбуваються фундаментальні зміни в підходах до публічного управління та ціннісних засад функціонування владних інституцій. Якщо раніше ефективність публічної служби визначалася переважно рівнем професійної компетентності та організаційної дисципліни, то нині ключовими факторами результативної діяльності органів публічної влади стають доброчесність, прозорість, підзвітність, високі етичні стандарти та внутрішня культура нетерпимості до корупції. Такі зміни вимагають докорінного переосмислення підходів до формування моделі управлінської поведінки та організаційної культури в органах публічної влади.

Актуальність проблематики посилюється необхідністю впровадження в Україні європейських стандартів публічного управління, які передбачають високий рівень етичної культури публічних службовців, їх відповідальність перед суспільством, здатність протистояти корупційним спокусам та приймати рішення на основі суспільних, а не вузькокорпоративних інтересів. Необхідно забезпечити перехід від формального впровадження антикорупційних механізмів до справжньої трансформації управлінської культури, за якої етичне лідерство стане невід'ємною складовою професійної діяльності публічних службовців усіх рівнів.

Питання формування етичного лідерства як чинника запобігання корупції набувають особливої актуальності в контексті реалізації антикорупційної реформи в Україні, яка передбачає комплексні заходи з мінімізації корупційних ризиків, посилення прозорості та підзвітності публічної влади, розвитку доброчесності публічних службовців.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема дисертаційної роботи пов'язана з науково-дослідною роботою «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. У межах цієї роботи автором визначено основні напрями формування етичного лідерства як чинника запобігання корупції в органах публічної влади України.

4. Особистий внесок дисертанта в отриманні наукових результатів

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-прикладного завдання – теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій з формування етичного лідерства як чинника запобігання корупції в органах публічної влади України в сучасних умовах.

Новизна наукових результатів конкретизується в таких положеннях:
уперше:

– розроблено комплексну модель етичної інфраструктури органів публічної влади як системної основи для запобігання корупції, що інтегрує формальні та неформальні механізми формування доброчесності у єдину багаторівневу антикорупційну систему; на відміну від існуючих, запропонована модель забезпечує системну взаємодію нормативно-правових компонентів, інституційних елементів (етичні комісії, уповноважені з етики, омбудсмен), управлінських практик, освітніх інструментів та організаційно-культурних чинників, із активним залученням зовнішніх стейкхолдерів до створення та підтримки етичного середовища, спрямованого на мінімізацію корупційних ризиків;

удосконалено:

– діагностичний інструментарій оцінювання рівня сформованості етичного лідерства в органах публічної влади з метою протидії корупційним проявам, який, на відміну від існуючих, передбачає комплексне вимірювання трьох компонентів: етичної обізнаності (знання стандартів доброчесності та антикорупційних вимог), етичних навичок (вміння ідентифікувати моральні колізії, корупційні ризики та приймати етично обґрунтовані рішення) та етичної поведінки (послідовне дотримання задекларованих цінностей та протидія корупційним спокусам);

– механізм реалізації відповідальності керівників органів публічної влади за етичну поведінку підлеглих та запобігання корупції через запровадження системи превентивного контролю, профілактичної антикорупційної роботи, оперативного реагування на порушення та демонстрації їх особистого прикладу доброчесності, що передбачає включення показників етичного клімату та ефективності антикорупційних заходів підрозділу до системи оцінювання ефективності керівників та диференційовану шкалу відповідальності за різні типи етичних та корупційних порушень;

дістали подальшого розвитку:

– обґрунтування взаємозв'язку між рівнем розвитку етичного лідерства та ефективністю антикорупційних заходів у системі публічного управління, що, на відміну від існуючих підходів, розкриває багатовимірний вплив моральних якостей та етичних компетентностей керівників на формування організаційної культури нетерпимості до корупції через: прямий моральний вплив (особистий приклад доброчесності), інституційний вплив (розбудова ефективної антикорупційної інфраструктури), організаційно-управлінський вплив (впровадження етичних цінностей та норм у щоденну

практику) та соціальний вплив (транслявання етичних стандартів на все суспільство);

– узагальнення зарубіжного досвіду запобігання та протидії корупції через формування етичного лідерства з визначенням практичних можливостей його адаптації в Україні, що ґрунтується на аналізі антикорупційних практик різних зарубіжних країн та передбачає поетапне впровадження таких елементів: цілісної етичної інфраструктури, спеціалізованих антикорупційних координаційних інституцій, інтеграції доброчесності в кадровий менеджмент, інноваційних методик етичного навчання, механізмів громадського моніторингу корупційних ризиків та системи оцінювання за чіткими антикорупційними індикаторами;

– науково-практичні засади міжсекторального партнерства у сфері формування етичного лідерства для системної протидії корупції через розробку моделі взаємодії органів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства у впровадженні та підтримці етичних стандартів; запропонована модель включає комунікаційні антикорупційні платформи, спільні проекти з етичної освіти та просвітництва, механізми громадського контролю за доброчесністю публічних службовців, захисту викривачів корупції та обміну кращими практиками антикорупційної діяльності між різними секторами.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційному дослідженні, ґрунтуються на концептуально-методологічних засадах науки публічного управління, базуються на системному узагальненні теоретичних підходів та ідей провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, а також на використанні комплексу загальнонаукових і спеціалізованих методів дослідження. У межах роботи здійснено ґрунтовний аналіз чинної нормативно-правової бази, представлено результати апробації дослідження на науково-практичних конференціях та наведено приклади практичного впровадження запропонованих рішень у діяльність органів публічної влади. Загалом отримані наукові результати відзначаються високим рівнем достовірності, аргументованості та наукової верифікованості.

6. Практичне значення одержаних результатів

Розроблена комплексна модель етичної інфраструктури органів публічної влади та запропоновані механізми її практичної реалізації мають практичну цінність для підвищення ефективності антикорупційної політики, формування культури доброчесності на публічній службі, зміцнення довіри

громадян до органів влади та забезпечення відповідності українського публічного управління найкращим світовим стандартам етичного лідерства.

Основні положення та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути використані: органами державної виконавчої влади – при формуванні та реалізації державної антикорупційної політики, розробці етичних кодексів та внутрішніх політик доброчесності, удосконаленні організаційно-правових механізмів запобігання корупції, визначенні пріоритетів та інструментів розвитку етичного лідерства в органах влади; Національним агентством з питань запобігання корупції – при розробці та впровадженні програм з формування доброчесності публічних службовців, методичних рекомендацій з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів; Національним агентством України з питань державної служби – при вдосконаленні процедур відбору та оцінювання кандидатів на керівні посади в органах публічної влади, розробці програм підвищення кваліфікації з питань етики публічної служби, формуванні системи стимулювання доброчесної поведінки службовців; органами місцевого самоврядування – при розробці та впровадженні локальних етичних кодексів, формуванні механізмів запобігання корупції, розвитку етичних компетентностей посадових осіб; антикорупційними громадськими організаціями, аналітичними центрами – при здійсненні моніторингу доброчесності публічних службовців, формуванні методик оцінки етичного лідерства, розробці рекомендацій з удосконалення етичної інфраструктури органів влади

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 6 публікаціях, з них 4 – у наукових фахових виданнях.

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Деркач Л. Ю. Еволюція підходів до лідерства та аналіз сучасних концепцій його розвитку в публічному управлінні. Наукові перспективи. 2024. № 7 (49). DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-7\(49\)-173-191](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-7(49)-173-191)

2. Деркач Л. Ю. Методи аналізу та підходи до розвитку лідерства в публічному управлінні. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 16. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.301>

3. Деркач Л. Ю. Етичне лідерство як чинник протидії корупції у системі публічного управління. Молодий вчений. 2025. № 2 (133). DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-2-133-1>

4. Деркач Л. Ю. Сутність та чинники розвитку корупції в системі публічного управління: негативний вплив та протидія. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.12>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Деркач Л. Ю. Роль лідерства в системі публічного управління. Current challenges of science and education. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2024. P. 284-290.

6. Деркач Л. Ю. Оцінка ефективності лідерства в публічному управлінні. Science and society: modern trends in a changing world. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Vienna, Austria. 2024. P. 220-226.

8. Апробація матеріалів дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики, на міжнародних і національних науково-практичних конференціях і конгресах, зокрема: XII Міжнародній науково-практичній конференції «Current challenges of science and education» (м. Берлін, Німеччина, 2024 р.), тощо.

9. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Деркач Л.Ю. «Формування етичного лідерства як чинник запобігання корупції в органах публічної влади» повністю відповідає галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» та відповідає паспорту спеціальності 281 – «Публічне управління та

адміністрування». Здобувачкою повністю виконано освітню та наукову складову третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

11. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувачки, наукових праць здобувачки та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту

Здобувачка представила основні результати своєї дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації (витяг з протоколу № 10 розширеного засідання кафедри публічної політики від 28.03.2025 року) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення.

У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одноголосно рекомендувати роботу здобувачки Деркач Л.Ю. «Формування етичного лідерства як чинник запобігання корупції в органах публічної влади» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування.

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри публічної політики,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічної політики
ННІ «Інститут державного управління»
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Вячеслав ДЗЮНДЗЮК